

Het volgende interview heb ik gehouden met **JAN WILLEM VAN DER NOORDAA**, sinds 6 jaar directeur van Mastwijk Consultancy, bureau voor werving, selectie en coaching van communicatieprofessionals.

WAT VERSTA JE ONDER AUTHENTICITEIT? WAT ROEPT HET BIJ JE OP?

Om te beginnen heb ik een beetje wantrouwen tegen al dit soort begrippen. Authenticiteit is geen verkeerd of slecht woord maar het wordt veel misbruikt. Als je aan mij vraagt wat het is, dan heeft dat weinig met mooie dingen te maken. Als ik het op mezelf betrek, is zo authentiek mogelijk door het leven gaan om te beginnen de aanvaarding dat je heel primitief bent. Het kan best hele mooie dingen opleveren maar de basis is heel primitief: drijven, angsten, behoeftes, egocentrisme. Dus in mijn ogen ben je als je authentiek bent enerzijds een goed mens in de wereld maar aan de andere kant zelfzuchtig en egoïstisch op een manier waarmee je jezelf ook een beetje kunt beschermen. We zeggen wel dat hele jonge kinderen heel onbevangen, heel authentiek zijn maar het gedrag dat ze daarbij vertonen slijpen wij er op de weg naar volwassenheid allemaal uit. Dus verdwijnt die authenticiteit en komen we in ons leven in de knoei omdat juist die primaire en primitieve dingen niet meer mogen. Het primitieve aanvaarden en toch nog van jezelf houden, daar gaat het om.

HEB JE EEN SYNONIEM VOOR AUTHENTIEK?

Echt.

KUN JE EEN VOORBEELD GEVEN VAN HET MISBRUIKEN VAN HET WOORD?

Nou, het is een soort modeverschijnsel geworden.

Vanuit de gedachte dat een gedeelte van de Nederlandse bevolking de hoogste trede van de Maslovy-pyramide heeft bereikt en zich alleen nog bezig hoeft te houden met het 'zoeken naar jezelf' en het 'jezelf zijn',

is authenticiteit een marketingindustrie geworden. Maar als je in een gemiddelde stad ergens in Nederland in een winkelcentrum mensen een microfoon onder de neus duwt en vraagt wat authenticiteit is, dan kan 80% daar geen antwoord op geven. Voor hen spelen hele andere zaken. De laag in onze samenleving die alles geregeld heeft gaat er dus mee aan de gang.

MAAR HEEFT AUTHENTICITEIT DAN TE MAKEN MET WELVAART?

Het feit dat zo'n begrip gaat leven, heeft absoluut met welvaart te maken. Er is ruimte om erover na te denken. En tegelijkertijd, omdat we elkaar zo afknijpen aan die bovenkant, is er de behoefte aan welbehagen, het zoeken daarnaar. Mensen gaan dan afpellen en constateren dat ze bij zichzelf vandaan zijn geraakt. Op dat moment duiken woorden als authenticiteit op.

DAN HEBBEN WE HET OVER HET GEBRUIK ERVAN EN WAT HET GEWORDEN IS MAAR HOE HERKEN JE AUTHENTIEKE MENSEN?

Mensen die ik als authentiek ervaar, hebben vaak vele gezichten. In de zin dat je ze ziet handelen naar hun werkelijke emoties. Ze laten hun emoties toe, omarmen ze en zijn ook in staat echt te laten zien wat ze voelen. Omdat ze daarbij beseffen wat ze doen, zijn ze ook in staat dit te 'ondertitelen'. Een simpel voorbeeld is het leren onderscheiden in jezelf wat boosheid is en wat verdriet. Authentieke mensen die dit begrijpen, zijn wel boos en uiten dat ook maar zijn daarna in staat om te zeggen: 'Wat je nu ziet is eigenlijk een uiting van ontzettend groot verdriet en teleurstelling. Ik kan er nu niet om huilen maar ik weet wat ik aan het doen ben.' Dan komen primitiviteit en acceptatie daarvan samen.

WIE VIND JE BIJVOORBEELD AUTHENTIEK?

Iemand als Frits Bolkenstein. Hij laat zich niet leiden door hoe hij overkomt en spreekt met overtuiging. Soms is dit heel scherp provocerend. Ik kon me er ontzettend aan ergeren maar heb dat altijd als authentiek gewaardeerd. Als er geen plek was voor een nette discussie dan ging hij hem ook niet aan maar zette de bijl erin. Dat zijn stoere mensen.

HET HEEFT DUS, NAAST PRIMITIVITEIT EN ACCEPTATIE DAARVAN, OOK TE MAKEN MET JE ERGENS WEL OF NIET DOOR LATEN LEIDEN?

Ja, als je authentiek wilt zijn, zul je in eerste instantie altijd een minder prettige interactie met je omgeving hebben. Mensen schrikken ervan, begrijpen het niet. Het zal verwarring zaaien en je tijdelijk isoleren.

HOE KOMT DAT? HET IS TOCH JUIST IETS WAARDEVOLS WAAR WE HEEL VEEL MOEITE VOOR DOEN OM HET WEER TERUG TE HALEN?

Ja, maar in een land als Nederland slijpen we alles af tot het niets is, en creëren we via allemaal codes en omgangsvormen, zoals het zou moeten zijn. Al heeft dat helemaal niets met de realiteit te maken. Ik weet trouwens niet of dit alleen Nederlands is, wel Westers denk ik. Maar ik ben niet bereid genoeg om dit in continenten op te delen.

MAAR WAAROM SLIJPEN WE HET AF, ALS WE HET LATER WEER TERUG WILLEN?

Dat wordt heel ingewikkeld. Vanuit kinderen bekeken zeg ik: om het mee willen doen en erbij te horen, wat al op het schoolplein begint. Daarvoor moet je die codes leren, die gaan over hoe je je dient te gedragen, wat je wel mag doen en wat je niet moet doen. Het collectief schrijft hiermee het voegen voor. Die druk is de belangrijkste

belager van authenticiteit. Hier zul je jezelf weer aan moeten ontworstelen.

RAAR DAT WE ONUITGESPROKEN EEN SOORT COLLECTIEF IETS ONTWIKKELEN WAAR WE BIJ WILLEN HOREN, MAAR WAT ONS AFHOUDT VAN ONZE PRIMAIRHEID DIE WE VERVOLGENS WEER HEEL HARD GAAN OPZOEKEN.

In authentiek zijn zit uniciteit en in het gedrag van de groep gaat het altijd om de grootste gemene deler. En het is nou eenmaal een hele diepe wens van de mens om erbij te horen, sociaal te zijn, geaccepteerd te zijn. Heel veel mensen vormen zich, om ergens in te passen, tot ze op een bepaald moment merken zichzelf niet meer te zijn. Het authentiek zijn is dus een continu gevecht met welke uitruil je wilt maken. In hoeverre wil je ergens bij horen en in hoeverre durf je je te distantieren.

MAAR DAN ZOU JE DUS IN JE UNIEKHEID, IN JE EIGENHEID GEEN COLLECTIEF KUNNEN ZIJN?

Ja dat kan wel maar je begint je als kind automatisch te voegen. Dan hoor je in je leven bij een bepaalde 'sekte'. Als je je daaraan ontworstelt en je eigenheid laat zien, draait het om. Je wordt een magneet en trekt de mensen aan die bij je passen. Die hoeven overigens niet op je te lijken of dingen hetzelfde te doen. Zo krijg je opnieuw een groep om je heen maar dat voegt zich meer naar jou. Dat kan net zo sociaal, gezellig en leuk zijn maar je kunt er vrijer in opereren. Je hebt dus twee keuzes in het leven, jezelf modificeren naar anderen toe of jezelf zijn en mensen aantrekken.

Van de ene keuze naar de andere gaan is heel eng. Want daartussen zit een vals plat waarin je nooit weet wat er gaat gebeuren. De mensen die dat lukt, die hele expliciete keuzes maken, worden gevoelsmatig als krachtig en interessant ervaren. Zij halen op tv ook altijd hele hoge kijkcijfers. Ik zag bijvoorbeeld een programma van een vrouw van 70 die al jaren in een

wildpark woont en daar op de beesten let. Haar man overleed en ze wist dat er nooit meer iemand zou komen die hem kon 'vervangen'. Toen heeft ze exact dat gedaan wat goed voelde. Dat boeit mensen ademloos.

ZOU HET FEIT DAT DIT ZOVEEL MENSEN BLIJKT AAN TE SPREKEN TE MAKEN HEBBEN MET HET ZERO POINT FIELD WAAROVER MEN SPREEKT, HET ENERGETISCHE VELD DAT ONS ALLEMAAL VERBINDT?

Ik ken dat niet. Wel denk heel veel over dit soort dingen na maar hanteer het heel praktisch: door verschillende gebeurtenissen in mijn leven die bijna niets met elkaar te maken lijken te hebben te koppelen. Dan snapt mijn kind van 13 het ook.

Als ik dit betrek op gemeenschappelijke herkenning van authenticiteit, dan zie ik het zo dat er mensen zijn die de reis naar authenticiteit alleen aanwenden voor eigen geluk. Dat wordt niet herkend. Maar er zijn anderen die het teruggeven aan de wereld. Daardoor is er herkenning en ontstaan er op verschillende plekken in de wereld gelijktijdig dezelfde dingen. Iets teruggeven aan de samenleving kent zuiverheid maar schiet meestal ook weer door in een voegen naar de massa.

WAT ZOU DAT NOU ZIJN VAN MENSEN, WELK BELANG HEEFT DE MENS OM IETS UIT Z'N OORSPRONKELIJKHEID TE HALEN?

De mens heeft altijd behoefte z'n identiteit te nestelen en betekenis te hebben en haalt daarvoor de raarste trucs uit. We zoeken naar veiligheid, aanzien, respect en iemand zijn. Dit is de basis. Maar daarin schieten we door omdat we net iets belangrijker willen zijn dan de ander, net als de pikorde in het dierenrijk. Zo primitief is het. Zo primitief zijn we. Wanneer je groeit in authenticiteit word je niet minder primitief, je staat alleen meer boven wat je doet. Dat is het verschil met dieren.

WAAR IK NOG BENIEUWD NAAR BEN, IS HOE JE ER IN JE WERK MEE BEZIG BENT.

Ik ben er heel bewust en heel veel mee bezig. We doen assessments maar dan alleen voor de topfuncties in bedrijven. Daarin zijn personality, presence, overtuigingskracht en de authenticiteit waarmee je dat over weet te brengen, 80% van je werk. Bij bijvoorbeeld ict-ers of juristen weegt het vakinhoudelijke veel zwaarder.

We zijn hier geen zieleknijpers maar we kijken of iemand überhaupt stevig genoeg is om een topfunctie uit te oefenen. Dat heeft enerzijds met vakkennis en ervaring te maken en anderszijds met personality: waar staat iemand, wat ambieert hij nog. Dat toets ik in de gesprekken die ik met mensen voer. Mijn eerste toets is altijd: zit iemand echt in mijn kamer. Authenticiteit heeft vele vormen en mensen zijn ook heel verschillend maar ik wil niet dat ze een spelletje met me spelen. Ze moeten echt aanwezig zijn. Daarin mag ieder zijn wie hij is.

Authenticiteit bij kandidaten heeft ook te maken met ruitelijkheid en onbevangenheid in de reactie, met het tonen van verdriet en angst. En dat men dingen durft te zeggen in een gesprek waar 90% z'n kop over zou houden. Of dat iemand op een leuke manier provoceert. Wat ik ook heel cool vind is wanneer iemand in het gesprek aangeeft dit liever te willen uistellen tot een later moment omdat hij het op dat moment niet goed kan doen. Een afspraak is dan bijvoorbeeld een week geleden gemaakt en op de dag zelf kun je heel anders in je vel zitten. Dat honoreer ik altijd.

Wat ik altijd aangeef aan het begin van ieder gesprek is dat ik heel even naar iemands cv kijk en heel lang naar iemand als mens. Ik verwacht dan ook niet elkaar in één gesprek te leren kennen. Ieder gesprek heeft een bepaalde spanningsboog en je voelt aan wanneer het klaar is.

Mensen die ECHT echt zijn, kom ik niet heel veel tegen. En het wil ook helemaal niet zeggen dat je ze dan ook kunt plaatsen, maar het is wel leuk.

IS ER EEN VERSCHUIVING IN DE MARKT MERKBAAR QUA VRAAG NAAR AUTHENTICITEIT?

Er wordt nooit expliciet naar gevraagd. Maar wat je probeert te vermijden is dat je mensen op een organisatie afstuurt en terugkrijgt dat ze ongrijpbaar zijn. Ze moeten dus een zekere mate van echtheid hebben. Verder moet je de juiste parameters stellen en je eigen inzet moet kloppen. Ik wil het zo open mogelijk houden en geef dan ook altijd aan dat ik het hele gesprek zal vertellen wat er in mijn hoofd omgaat. Maar het blijft mijn persoonlijke waarneming. Weliswaar zet ik die zo professioneel mogelijk in maar een ander hoeft het er niet mee eens te zijn.

BEDOEL JE DAN DAT JE WERK VAN JE VRAAGT DAT JE ZELF AUTHENTIEK BENT?

Ja, en dat werkt: mensen zijn voor 80% blij verrast. 20% is het niet gewend maar nagenoeg iedereen is aan het einde van het gesprek blij. En waarom zijn mensen blij? Omdat, ongeacht wat ze zeggen, dit gehoor vindt, het niet gek wordt gevonden en het bespreekbaar is. Dan slaan ze op hol want die kans hebben ze maar heel weinig in het leven. Dat geeft me professioneel veel voldoening.